NÕUKOGU OTSUS (EL) 2023/702,

21. märts 2023,

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepinguga loodud ühiskomitees seoses kavandatava otsuse vastuvõtmise ning soovituste, ühis- ja ühepoolsete deklaratsioonide tegemisega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 50 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 218 lõiget 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Liit sõlmis Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu (edaspidi „väljaastumisleping“) nõukogu otsusega (EL) 2020/135 ([1]) ning see jõustus 1. veebruaril 2020.

(2) Väljaastumislepingu artikli 164 lõike 5 punktiga d anti selle artikli 164 lõikega 1 loodud ühiskomiteele (edaspidi „ühiskomitee“) õigus võtta vastu otsuseid, millega muudetakse nimetatud lepingut, tingimusel et sellised muudatused on vajalikud selleks, et parandada vigu, kõrvaldada väljajätte ja muid puudusi või lahendada olukordi, mida lepingu allkirjastamise ajal ei osatud ette näha, välja arvatud esimese, neljanda ja kuuenda osa puhul, ja tingimusel et selliste otsustega ei muudeta kõnealuse lepingu olulisi osi.

(3) Väljaastumislepingu artikli 166 lõikes 1 antakse ühiskomiteele õigus võtta vastu otsuseid kõikides küsimustes, mille puhul see on kõnealuse lepinguga nii ette nähtud, ning anda liidule ja Ühendkuningriigile asjakohaseid soovitusi. Vastavalt väljaastumislepingu artikli 166 lõikele 2 on ühiskomitee vastuvõetud otsused liidu ja Ühendkuningriigi suhtes siduvad ning liit ja Ühendkuningriik peavad neid otsuseid rakendama, kusjuures neil on samad õiguslikud tagajärjed kui väljaastumislepingul. Väljaastumislepingu artikli 166 lõikes 3 on sätestatud, et soovitused esitatakse vastastikusel kokkuleppel.

(4) Väljaastumislepingu artikli 182 kohaselt on Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokoll (edaspidi „protokoll“) kõnealuse lepingu lahutamatu osa.

(5) On asjakohane, et liit ja Ühendkuningriik teevad ühiskomitees ühisdeklaratsiooni selle kohta, et kui see on asjakohane nende suhetes väljaastumislepingu alusel, viitavad nad muudetud protokollile kooskõlas õiguskindluse nõuetega kui „Windsori raamistikule“ ning et nad võivad viidata muudetud protokollile samal viisil oma õigusaktides.

(6) Arvestades konkreetseid olusid Põhja-Iirimaal, on vaja ette näha, et liit ja Ühendkuningriik peaksid tegema kõik endast oleneva tagamaks, et Põhja-Iirimaa ja Ühendkuningriigi teiste osade vahelise kaubanduse lihtsustamine hõlmaks kaupade liikumise erikorda Ühendkuningriigi siseturul, kooskõlas asjaoluga, et Põhja-Iirimaa on kõnealuse protokolli kohaselt Ühendkuningriigi tolliterritooriumi osa, kui kaup on ette nähtud lõpptarbimiseks või lõppkasutuseks Põhja-Iirimaal ning kui on kehtestatud vajalikud kaitsemeetmed liidu siseturu ja tolliliidu terviklikkuse kaitsmiseks. Seetõttu tuleks seda protokolli vastavalt muuta.

([1]) Nõukogu 30. jaanuari 2020. aasta otsus (EL) 2020/135 Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu sõlmimise kohta (ELT L 29, 31.1.2020, lk 1).

(7) Liit peaks võtma teadmiseks Ühendkuningriigi poolt ühiskomitees tehtud ühepoolse deklaratsiooni, milles esitatakse kord, mille Ühendkuningriik kavatseb kehtestada seoses kaupade liikumisega Põhja-Iirimaalt Ühendkuningriigi teistesse osadesse.

(8) Liit peaks samuti võtma teadmiseks Ühendkuningriigi poolt ühiskomitees tehtud ühepoolse deklaratsiooni, milles esitatakse kord, mille Ühendkuningriik kavatseb kehtestada seoses turujärelevalve ja nõuete täitmise tagamisega.

(9) On vaja tagada tõhustatud koostöö Ühendkuningriigi ja liidu vahel ning asjakohasel juhul Ühendkuningriigi ja liikmesriikide ametiasutuste vahel, et toetada kavandatud erikorda tulemusliku turujärelevalve ja nõuete täitmise tagamisega. Ühiskomitee peaks seepärast esitama soovituse, milles nähakse ette selline tõhustatud koostöö ja sätestatakse, et koostöö võiks hõlmata teadmiste jagamist, teabevahetust, koostööd ettevõtjatega ja ühistegevust.

(10) Arvestades Põhja-Iirimaa konkreetseid olusid, sealhulgas asjaolu, et Põhja-Iirimaa on Ühendkuningriigi siseturu lahutamatu osa, tuleks protokolli 3. lisas teha mõningaid muudatusi. Nimetatud muudatuste kohaldamise tulemusena ei tohiks tekkida maksudest kõrvalehoidmise ohtu ega võimalikke konkurentsimoonutusi. Kõnealuste muudatuste rakendamine Põhja-Iirimaal ja eriti kolmandatelt territooriumidelt või kolmandatest riikidest imporditud kaupade kaugmüügi erikorra rakendamine ei tohiks põhjustada riske liidu siseturule ega Ühendkuningriigi siseturule, samuti ei tohiks see tekitada tarbetut koormust Põhja-Iirimaal tegutsevatele ettevõtjatele. Selleks et selgitada teatavate protokolli 3. lisas juba loetletud õigusaktide kohaldamisala Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis seoses Põhja-Iirimaaga, tuleks kõnealusesse lisasse lisada kaks märkust. Selline võimalus tuleks ette näha selleks, et kõrvaldada täiendavad võimalikud puudused või ettenägematud asjaolud ning tagada, et kõnealusesse lisasse saaks igal ajal lisada muid märkusi, milles täpsustatakse, kuidas 3. lisas loetletud liidu õigusakte kohaldatakse Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis seoses Põhja-Iirimaaga.

(11) Liit ja Ühendkuningriik peaksid tegema ühiskomitees ühisdeklaratsiooni selliste kaupade käibemaksukorra kohta, mis ei ohusta liidu siseturgu, ja käibemaksu piiriüleste tagasimaksete korra kohta. Selle deklaratsiooniga kohustuvad liit ja Ühendkuningriik uurima võimalust lisada protokolli 3. lisasse selles loetletud teatavate õigusaktide kohaldamisala täpsustavaid märkusi. Esimene märkus käsitleks nõukogu direktiivis 2006/112/EÜ ([2]) sätestatud maksumäärade kohaldamist ja sisaldaks loetelu kaupadest, mis oleksid oma laadi ja tarnetingimuste tõttu mõeldud lõpptarbimiseks Põhja-Iirimaal ning mille puhul ei avaldaks erinevate maksumäärade kohaldamine liidu siseturule maksudest kõrvalehoidmise ohu või võimalike konkurentsimoonutuste näol negatiivset mõju. Liit ja Ühendkuningriik peaksid samuti väljendama oma valmisolekut sellist loetelu korrapäraselt hinnata ja läbi vaadata. Teine märkus käsitleks kehtivat käibemaksu piiriüleste tagasimaksete korda vastavalt kohaldatavale liidu õigusele, millele on osutatud protokolli artiklis 8.

(12) Protokolli artikli 8 tulemuslikkuse tagamiseks peaksid liit ja Ühendkuningriik vahetama teavet ja arutama struktureeritult kõiki kõnealuse protokolli artikli 8 rakendamisest ja kohaldamisest tulenevaid küsimusi, sealhulgas olulisi muudatusi, mis on ette nähtud liidus ja Ühendkuningriigis kohaldatavas õigusraamistikus kaupadega seotud käibemaksu ja aktsiisimaksu valdkonnas. Seepärast on asjakohane, et ühiskomitee otsusega nähakse ette Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolli rakendamise erikomitee (edaspidi „erikomitee“) erikoosolekud kui tõhustatud koordineerimismehhanism, mis võimaldab liidul ja Ühendkuningriigil teha kindlaks ja arutada kõiki protokolli toimimisega seotud küsimusi käibemaksu ja aktsiisi valdkonnas ning teha vajaduse korral ettepanekuid asjakohaste meetmete võtmiseks.

([2]) Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

(13) Selleks et veelgi täpsustada protokolli artikli 10 lõike 1 kohaldamisala, on asjakohane, et liit ja Ühendkuningriik määratleksid ühise seisukoha tingimuste kohta, mille puhul kuulub Ühendkuningriigi ametiasutuste antav riigiabi artikli 10 lõike 1 kohaldamisalasse, eelkõige mis puudutab tegelikku ja otsest seost Põhja-Iirimaaga. On asjakohane, et liit ja Ühendkuningriik teeksid ühiskomitees selle kohta ühisdeklaratsiooni.

(14) Juhuks, kui peaks tekkima olukord, kus konkreetne liidu õigusakt, millega muudetakse protokollis osutatud õigusakti või asendatakse see, muudab oluliselt selle õigusakti sisu või kohaldamisala, nagu see oli kohaldatav enne selle muutmist või asendamist, ning kui selliselt muudetud või asendatud liidu õigusakti kohaldamine Põhja-Iirimaal avaldaks märkimisväärset ja tõenäoliselt püsivat mõju Põhja-Iirimaa kogukondade igapäevaelule, on vaja kehtestada hädapidurimehhanism, mis võimaldab 30 Põhja-Iirimaa assamblee liikmel (välja arvatud spiiker ja asespiiker), kes kuuluvad vähemalt kahte parteisse selline olukord lahendada juhul, kui täidetud on kõik tingimused, mis on sätestatud protokolli muutvale ühiskomitee kavandatavale otsusele lisatava Ühendkuningriigi valitsuse, Iirimaa valitsuse ja muude mitmepoolsete läbirääkimiste osaliste vahel 10. aprillil 1998. aastal sõlmitud suure reede (Belfasti) kokkulepet („1998. aasta kokkulepe“) käsitleva ühepoolse deklaratsiooni eelnõu lõikes 1. Kõnealused tingimused hõlmavad muu hulgas seda, et teate võib esitada väga erandlike asjaolude tõttu ja viimase abinõuna ning et assamblee liikmed on üritanud eelnevalt pidada sisulist arutelu Ühendkuningriigi valitsusega ja Põhja-Iirimaa valitsuses, et uurida kõiki liidu õigusaktiga seotud võimalusi. Kui Ühendkuningriik on esitanud liidule sellekohase teate, siis vastavalt protokolli artikli 13 lõikele 3 ei kohaldata liidu õigusakti selle muudetud või asendatud kujul Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis seoses Põhja-Iirimaaga. Selle asemel tuleks liidu õigusakt selle muudetud või asendatud kujul lisada protokolli artikli 13 lõikes 4 sätestatud korras protokolli asjaomasesse lisasse. Protokolli tuleks seetõttu vastavalt muuta.

(15) Kui Ühendkuningriik on esitanud liidule protokolli artikli 13 kavandatud lõike 3a esimeses lõigus osutatud teate, kuid vahekohus on otsustanud, et Ühendkuningriik ei ole täitnud kõnealuse lõike kolmandas lõigus sätestatud tingimusi sellise teate esitamiseks, tuleks vahekohtu otsust kiiresti täita. Ühiskomitee peaks seepärast esitama soovituse, milles nähakse ette vahekohtu otsuste kiire täitmine. See peaks põhinema ühisel arusaamal, et kiire täitmine tuleks saavutada samal viisil, kui Ühendkuningriik ei ole täitnud oma heas usus tegutsemise kohustusi, mis tulenevad väljaastumislepingu artiklist 5, esitades sellise teate, ilma et täidetud oleksid kõik tingimused, mis on sätestatud ühiskomitee otsusele nr 1/2023 lisatud 1998. aasta kokkuleppe institutsioonide kaasamist käsitleva Ühendkuningriigi ühepoolse deklaratsiooni lõikes 1.

(16) Liit ja Ühendkuningriik peaksid tunnistama, et protokolli artikli 13 kavandatud lõike 3a kohane Ühendkuningriigi teade tuleb esitada nii, et oleksid täidetud kõik 1998. aasta kokkuleppe institutsioonide kaasamist käsitleva Ühendkuningriigi ühepoolse deklaratsiooni lõikes 1 sätestatud tingimused, et see oleks tehtud heas usus vastavalt väljaastumislepingu artiklile 5. Samuti on asjakohane ühisdeklaratsiooniga selgitada, et kui vahekohus on otsustanud, et Ühendkuningriik ei ole täitnud väljaastumislepingu artiklist 5 tulenevaid kohustusi seoses mehhanismi käivitava liidu teavitamisega, tuleks vahekohtu otsust kiiresti täita.

(17) Liit ja Ühendkuningriik peaksid kasutama lepingu rakendamise järelevalveks täiel määral väljaastumislepingu alusel loodud ühisorganeid. Erikomitees saab vahetada arvamusi kõigi Ühendkuningriigi tulevaste õigusaktide üle, mis käsitlevad protokolli toimimise seisukohast olulisi kaupu. Selleks võib erikomitee tulla kokku erikoosseisus, nimelt kui kaupade eriorgan, et hinnata tulevaste õigusaktide võimalikku mõju Põhja-Iirimaale ning ennetada ja arutada võimalikke praktilisi probleeme. Liit ja Ühendkuningriik lahendavad kõik protokolli toimimisega seotud küsimused võimalikult kiiresti ja parimal viisil. On asjakohane, et liit ja Ühendkuningriik võtaksid ühiskomitees selle kohta vastu ühisdeklaratsiooni.

(18) Liit peaks võtma teadmiseks Ühendkuningriigi ühepoolse deklaratsiooni ühiskomitees protokolli artiklis 18 sätestatud demokraatliku nõusoleku mehhanismi kohta, pidades meeles ühiskomitee ülesandeid, mis tulenevad väljaastumislepingu artiklist 164.

(19) On osutunud vajalikuks laiendada nende kauplejate ringi, kellel on õigus vedada Ühendkuningriigi teistest osadest Põhja-Iirimaale liidu turule sattumise ohuta kaupa, millele on osutatud ühiskomitee otsuses nr 4/2020 ([3]). Eelkõige tuleks kehtestada uued tingimused selleks, et võtta arvesse, et kaupu ei töödelda kaubanduslikel eesmärkidel, sealhulgas suurendades ettevõtjate aastakäibe künnist selleks, et kaupade töötlemine nende ettevõtjate poolt ei kvalifitseeruks kaubanduslikuks töötlemiseks, olenemata nende tegevusvaldkonnast. Lisaks tuleks Ühendkuningriigi teistes osades asutatud ettevõtjatel lubada liituda usaldusväärsete kauplejate süsteemiga, mis on aluseks liidu turule sattumise ohuta kaupade veo korrale. Usaldusväärsetele kauplejatele loa andmise eritingimused tuleks sätestada üksikasjalikumalt ja tagada seeläbi, et kui usaldusväärsed kauplejad ja loa saanud vedajad veavad Ühendkuningriigi teistest osadest Põhja-Iirimaale kaupu, mille puhul ei ole liidu turule sattumise ohtu, ja sellise veo puhul on ette nähtud tollinõuete lihtsustamine, mis tuleb sätestada liidu asjakohaste õigusaktide sihipärastes muudatustes, siis kaasnevad nende lihtsustustega ka tugevamad kaitsemeetmed.

(20) Lisaks tuleks sätestada eeskirjad, millega määratakse kindlaks tingimused, mille kohaselt võib Ühendkuningriigi teistest osadest Põhja-Iirimaale postipakkidega saadetavaid kaupu pidada vabaks liidu turule sattumise ohust, kui need pakid toimetatakse Põhja-Iirimaal elavatele eraisikutele ja need tuuakse Põhja-Iirimaale loa saanud vedajate poolt.

(21) Liit peaks arvesse võtma Ühendkuningriigi poolt ühiskomitees tehtud ühepoolset deklaratsiooni, milles esitatakse tavad, mida Ühendkuningriik kavatseb kehtestada selleks, et tugevdada nõuete täitmise tagamist seoses kaupade liikumisega postipakkides Ühendkuningriigi teistest osadest Põhja-Iirimaale.

(22) On asjakohane määrata kindlaks ühiskomitees liidu nimel võetav seisukoht seoses otsuse vastuvõtmise ning soovituste, ühis- ja ühepoolsete deklaratsioonide tegemisega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Seisukoht, mis võetakse liidu nimel väljaastumislepingu artikli 164 alusel loodud ühiskomitees (edaspidi „ühiskomitee“) seoses ühiskomitees vastu võetava otsuse ja teatavate soovitustega, on esitatud käesoleva otsuse 1. lisale lisatud otsuse eelnõus ja soovituste eelnõudes.

Artikkel 2

Seisukoht, mis võetakse liidu nimel ühiskomitees seoses teatavate liidu ja Ühendkuningriigi poolt ühiskomitees tehtavate ühisdeklaratsioonidega, on esitatud käesoleva otsuse 2. lisale lisatud ühisdeklaratsioonide eelnõudes.

Artikkel 3

Seisukoht, mis võetakse liidu nimel ühiskomitees seoses teatavate Ühendkuningriigi poolt ühiskomitees tehtavate ühepoolsete deklaratsioonidega, mille eelnõud on lisatud käesoleva otsuse 3. lisale, on võtta need deklaratsioonid teadmiseks. Seoses Ühendkuningriigi ühepoolse deklaratsiooniga ühiskomitees protokolli artiklis 18 sätestatud demokraatliku nõusoleku mehhanismi kohta, peab liit meeles ühiskomitee ülesandeid, mis tulenevad väljaastumislepingu artiklist 164.

([3]) Suurbritannia ja Põhja-iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust Ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepinguga loodud ühiskomitee 17. detsembri 2020. aasta otsus nr 4/2020 sellise kauba kindlaksmääramise kohta, mille puhul puudub oht, et kaup liigub edaspidi liitu 2020/2248 (ELT L 443, 30.12.2020, lk 6).

Artikkel 4

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 21. märts 2023

Nõukogu nimel
eesistuja
J. ROSWALL